

ЦІННІСТЬ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

Дайджест публікації Лоуренса Блюма «Multicultural Education as Values Education»

Історичні та соціальні джерела мультикультурної освіти. Феномен полікультурної освіти є відповіддю на ряд соціальних та історичних питань, які більшість американців пов'язують зі зміною демографічної ситуації у країні та підвищенням чисельності студентів, що відносяться до малих етнічних груп. У період між 1976 і 1986 роками громадська шкільна «меншість» зросла від 24% до майже 30% (за даними останнього перепису населення). Таким чином, дослідницьким бюро були зроблені приголомшливі висновки: протягом ХХІ століття кількість «кольорового» населення США збільшиться до 73,6%, що призведе до того, що населення коренних американців перетвориться з превалюючої нації на національну меншину. Це спричинено тим, що показники народжуваності в латиноамериканських та чорношкірих родинах набагато вищі від американських. Водночас із цим швидко зростає та частка населення, яка не відноситься ні до «чорних», ні до «білих», але при цьому дослідники виявили, що в дітей, народжених у змішаних родинах превалює негроїдний ген, а отже спосіб мислення та риси характеру людини формуються відповідно.

Перевага політичних факторів над освітньо-полікультурними. Перші спроби введення програм полікультурної освіти датуються серединою 1970-х років, проте вперше офіційно така програма була затверджена та уведена до обігу на початку 1980-х років. Починаючи з 1990-х полікультурна освіта переживає період кризи, критикуються у ЗМІ, публікаціях та ряді наукових видань. В основному критикувалася спроба введення полікультурної програми освіти у систему ВНЗ, незважаючи навіть на те, що її визнали «політкоректною».

Мультикультуралізм – це більше ніж проста освіта, адже вона охоплює не тільки стосунки між вчителями та учнями, а й привертає увагу батьків до освітніх проблем та потребує їх активного втручання у процес освіти дітей. Вона зачіпає співвідношення між школою та оточуючим світом, до якого відносяться студенти, та без якого неможливо становлення культури спілкування та «здорової» моральної атмосфери у колективі навчального закладу. При цьому важливе значення у системі полікультурної освіти відіграє діяльність позакласних гуртків.

Чотири цінності прийняті у рамках мультикультурної освіти. До цінностей, які сповідує полікультурна програма освіти, відносяться наступні:

- ✚ антирасизм;
- ✚ культурні взаємовідношення;
- ✚ культурний плюралізм;
- ✚ міжетнічні або міжрасові єдність чи співтовариство.

Антирасистське питання обертається навколо расової рівноправності та расової справедливості. Освіта у межах культурного плюралізму передбачає соблюдение культурних цінностей, а саме повагу до національних меншин, їх традицій, звичаїв та обрядів. Це пов'язано з тим, що навчальні плани повинні приділяти увагу всім етно-расовим групам, які є невід'ємною частиною освітньої системи США.

Дійсно такі поняття як «мультикультурна освіта», «культурний плюралізм» і «взаємоповага» у більшості педагогів США найчастіше асоціюються з системою полікультурної освітньої програми. При цьому така освітня програма представляє собою успішну взаємодію людей з різними соціальним, інтелектуальними та моральними рисами, які не заважають, а навпаки сприяють розвитку плюралізму в Америці. Згідно з основними положеннями полікультурної освітньої програми латиноси, американці азіатського походження та афро-американці ототожнюються з корінними американцями, адже ці народи є частиною історичного формування американського соціуму. Велике значення у системі відтворення полікультурної програми є врахування культурних відношень між народами, культурного розмаїття та плюралізму.

Полікультурна освіта обов'язково також виділяє роль особистості як представника певної національності в збереженні і розвитку культури цієї нації. Розуміння полікультурності починається з усвідомлення різноманітності навколишнього світу, усвідомлення того, що і країна, в якій ти живеш, і весь світ населені представниками різноманітних етнічних і культурних груп. І якщо вищі навчальні заклади орієнтовані на індивідуальні потреби тих, хто навчається, то вони повинні забезпечити таку освіту, яка б допомагала представникам різних культур не лише співіснувати, але жити разом на основі гармонійної взаємодії. У той же час освіта покликана допомогти студентам набути знання і вміння жити в демократичному суспільстві. Саме полікультурна освіта може допомогти вирішенню цих завдань.

Таким чином, система державної освіти і виховання розглядається педагогами як арена боротьби із соціальними недоліками: расизмом, етноцентризмом, нерівністю класів чи статей. Така система повинна, на їхню думку, забезпечити всіх учнів рівними умовами і можливостями, незалежно від існуючих у

суспільстві відносин. Американські викладачі дали наступне визначення полікультурній освіті: це освіта, цінністю якої є плюралізм культур. Полікультурна освіта орієнтує школи на культурне збагачення всіх дітей і підлітків, на розробку програм, спрямованих на збереження і розширення культурного плюралізму. Плюралізм – це світоглядна позиція, яка утверджує множинність інтересів, різновидів буття, ідей, поглядів, які не зводяться до чогось одного і є незалежними одне від одного; його сутність полягає у визнанні протиріч як джерела прогресу, стимулюванні багатоманітності.

Полікультурна освіта визнає розходження в культурі як факт життя американського суспільства, це підтверджує, що це культурне різноманіття є цінним ресурсом, який варто зберігати і примножувати. Полікультурна освіта базується на знанні і розумінні відмінностей у культурі. Більш важливим тут є визнання відмінностей у культурі різних людей, а ефективна навчально-виховна програма робить рівність культур реальною і значимою.

Література

1. Lawrence Blum. Multicultural Education as Values Education. Working papers. Harvard Project on Schooling and children.

УДК 801.73

Рыбалка И.С., кандидат филологических наук, доцент

КОМЕММОРАТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА

«Memory studies» являются одним из наиболее актуальных современных направлений междисциплинарных исследований, основная цель которых - изучение коллективной и культурной памяти социума. Коллективная память, проявлением которой являются традиции, верования и мифы, задействованные в обществе, до недавнего времени занимала преимущественно историков, социологов и психологов. Сегодня, когда связь между дисциплинами становится более тесной, этот феномен заинтересовал также литературоведов.

Итак, интерес к прошлому является неотъемлемой частью самосознания современного общества. Феномен коммеморации (т.е. процесс запоминания – припоминания посредством актуализации события, образа и персонажей прошлого в контексте современных взглядов и нужд) трактуется как важный элемент социальных процессов современной культуры, одна из форм трансляции исторической памяти [1]. Одной из самых важных форм коммеморативной репрезентации является совокупность исторических событий и дат, которые определенным образом отпечатываются в коллективной памяти нации. Художественный текст тоже, безусловно, является одной из форм выражения коллективной и культурной памяти, поскольку она несет на себе отпечаток своего времени (современные исследователи подчеркивают, что художественный текст может рассматриваться как исторический документ) [2]. Однако, следует отметить, что коммеморация в этом случае приобретает художественную интерпретацию. Такой текст презентуется коллективную память скорее на иррациональном уровне. Писателя-художника интересует не только хронология событий (а иногда она совсем не в счет), а ощущение и эмоции его характеров в тот или иной момент существования общества.

Рассмотрим роман украинской писательницы Ирэн Роздобудько «Если бы» (2012) в контексте данного подхода и постараемся определить, является ли это художественное произведение частью коллективной социально-исторической памяти. Для данного исследования произведение интересно, прежде всего, в плане его репрезентативных возможностей. Фантастическая фабула путешествия в прошлое в 1980 год мотивирует детальное отображение образов советского прошлого, которые служат источником формирования новых культурных смыслов украинского сегодня. Это позволяет автору развернуть культурную матрицу целого поколения, и таким образом заявить о важных проблемах современного общества. В связи с этим, *актуальность* нашего исследования очевидна.

Творчество Ирэн Роздобудько уже стало частью современного украинского литературного процесса. Ее творчество привлекает внимание, как критиков, так и литературоведов. Исследователей интересует ее мастерство в разработке детективного жанра (Н. Галушко, О. Приходченко, Л. Старовойт), в детальном психологической проработке персонажей (Н. Герасименко, Л. Горболис, Ю. Соколовский). Гендерный аспект ее творчество также не остался за пределами внимания литературоведов (Г. Авксентьева, Н. Павлюк, К. Ткач). Несмотря на это, произведения автора в аспекте «Memory studies» не изучено.

И. Роздобудько является представителем поколения, детство которого прошло в «застойные советские годы», затем были годы перестройки, первые годы становления независимой Украины. Большинство ее прозаических произведений создаются одновременно на украинском и русском языках, – это дает возможность познакомиться с ее работами широкому кругу читателей.

Первое, на что обращает внимание читатель, – это обобщенное и символическое представление о периоде «застоя», которое преломляется в романе сквозь особую призму: детские воспоминания и восприятие тех событий глазами взрослого человека. Такая бинарная презентация одного и того же